

FEJETON, SLOUPEK, ÚVODNÍK

❖ publicistický styl

4. ročník SŠ

Časová dotace: 3 hodiny

1. hodina – fejeton, sloupek, úvodník – probrání teorie, cvičení

2. hodina – slohová práce – fejeton

3. hodina – zpětná vazba, poukázání na správnost a chyby, ukázka nejlepších prací

Patří vůbec fejeton, sloupek, nebo úvodník mezi žánry publicistiky?

- ❖ ano, je to základní zařazení
- ❖ fejeton a sloupek – útvary beletristické
- ❖ úvodník – útvar analytický
- ❖ „názorové žánry“ X žánry, stavějící na faktech a objektivitě (_____, útvar_____)

Co je to fejeton?

- ❖ krátký útvar
- ❖ zábavnou formou podává drobná, aktuální, zajímavá témata z neočekávaného úhlu pohledu
- ❖ pohled autora bývá subjektivní, emocionální, často úsměvně kritický
- ❖ „vážné zrnko“ – poznatek, který vede čtenáře k zamyšlení nad aktuální situací (oslovení čtenáře)
- ❖ vyprávěcí postup: úvaha, ale i vyprávění, popis, nebo výklad
- ❖ vtipné formulace, kombinace knižních a hovorových prostředků, přímá řeč, dialogy
- ❖ fantazie, ironie, satira, nadsázka, obraznost
- ❖ býval umístěn pod čarou (podčárník), dnes již tomu tak nebývá
- ❖ Jan Neruda, Rudolf Křesťan, Ludvík Vaculík, _____

Můžu fejeton nějak třídit?

- ❖ publicistický, adresně dokumentární (popis konkrétního jevu, události)
- ❖ umělecký, zevšeobecňující a typyzující (podnětem je myšlenka, nápad, autor vytváří epický příběh, v závěru příběh vyústí do originální pointy)
- ❖ humoristický, ironický, satirický, sarkastický (třídění podle míry kritičnosti)

Jak mám postupovat, abych fejeton vytvořil?

1. nápad – aktuální téma, které můžu zajímavě pojmut
2. titulky – originální, měl by čtenáře zaujmout, „fantazii se meze nekladou“ („Kláda sem, kláda tam.“ – článek o výsadbě lesa), u použití dvojsmyslu buďte opatrní – hranice mezi vtipem a vulgárností může být tenká
3. tělo fejetonu – úvod, zápleтка, vyvrcholení, rozuzlení
4. závěr – může a nemusí být otevřený, pointa

I. Mistrík: „Fejeton nemá lineární stavbu, jeho kompozice je cyklická, je nemožné ho členit na důležité a méně důležité části.“

Co je to sloupek?

- ❖ krátký útvar
- ❖ zábavnou formou se zamýšlí nad současným problémem, příp. vtipně komentuje aktuální dění
- ❖ blízký fejetonu („česká verze fejetonu“, stručnější, kratší, svižnější)
- ❖ umístěn na 1., nebo poslední straně, tištěn kurzívou
- ❖ Karel Čapek, Karel Poláček, _____

K. Čapek: „Cosí kratšího než fejeton, a delšího než glosa. Něco, co není dost dlouhé, aby to bylo nudné, ani dost nudné, aby to slulo článek.“

Co je to úvodník?

- ❖ středně dlouhý novinový článek shrnující aktuální téma
- ❖ přináší další informace o nějaké události, o níž referovalo už zpravodajství
- ❖ podoba úvahy, autor problém analyzuje a zaujímá stanovisko
- ❖ umístěn na úvodní straně novin (důležité téma redakce)

Zařad' publicistické žánry pod jednotlivé dílčí oblasti:

- ❖ zpravodajská / informativní:
- ❖ analytická:
- ❖ beletristická:

(glosa, noticka, zpráva, recenze, reportáž, debata a polemika, komentář, črta, úvodník, komentář, sloupek, oznámení, referát, komuniké, fejeton, posudek, interview)

Jaká témata tě napadají k tvorbě fejetonu?

(Učitel vybere nejzajímavější, nejvhodnější, a ta zadá k zamyšlení na příští hodinu – to bude téma slohové práce.)

Fejeton Rudolfa Křesťana z knihy Slepíci krok:

Jakým druhem bys charakterizoval tento fejeton?

Co se nám autor snažil prostřednictvím fejetonu sdělit, čemu se vysmívá?

Jaké jazykové prostředky použil? Patří tyto jazykové prostředky do žánru fejeton?

Co znamená výraz „nešpičkuje“?

Použil autor při psaní fejetonu humor nebo ironii, případně sarkasmus?

Pokuste se vymyslet k fejetonu vhodný název. (Učitel pak prozradí název fejetonu. – Opatrnosti nikdy nezbývá.)

„Zavřelas doma přívod vody?“ „Nezačínaj, prosím tě.“ „Zavřela, nebo ne?“ „Sedíme už půl hodiny ve vlaku a jedeme.“ „Když ti řeknu, že nezavřela, vyskočíš snad z kupé a poběžíš zpátky do bytu utahovat kohout?“ „Bereš všechno na lehkou váhu...“ „Začíná nám dovolená, nebudeme se přeci hádat.“ „Rádio jsi vypnula, než jsme odešli?“ „Slyšíš snad něco?“ „Vypnula?“ „Kdybys ho vypnul sám, ušetříš si otázky.“ „Já balil dvě hodiny kufry.“ „No a?“ „Nemůžu dělat všechno. Utáhlas přívod vody fest?“ „Fest. Už toho nech.“ „Copak se nemůžu zeptat? Budeme na dovolené tři týdny a nechci, aby byt vyletěl do povětří.“ „Jak může vyletět do povětří od puštěné vody?“ „Víš dobře, co myslím.“ „Jestli jsem zavřela přívod plynu. Zavřela.“ „Okna jsme taky zavřeli?“ „Já jo, ty ne.“ „Byl jsem u kufrů.“ „Opakuješ se.“ „Přibouchlas taky větračku?“ „Přibouchla. Aby se nám škvírou náhodou zvenčí nenasoukal do kvartýru zloděj, když bydlíme ve třetím patře.“ „Nešpičkuj.“ „Tak mluv o něčem jiném.“ „Vázu z ubrusu jsi odstavila?“ „Proč bych ji měla odstavovat?“ „Říkal jsem ti jednou, co jsem četl v černé kronice.“ „Co jako?“ „Že z jednoho bytu taky odjeli na dovolenou a vyhořeli od vázy.“ „Od vázy?“ „Sklou soustředilo sluneční paprsky. Jako lupa. Ubrus začal hořet. Byl z toho hrozný fajrák.“ „Pod vázou máme ubrus z umělé hmoty, jestli nevíš. Ten by se mohl začít leda škvařit.“ „Co telefon, zkontrolovala jsi, jestli je dobře položený?“ „Telefon taky soustřeďuje paprsky?“ „Dobře víš, co myslím. Sluchátko na vidlici.“ „Jestli nás někdo bude volat, zapomínáš, že nebudeme doma.“ „Když je špatně položené sluchátko, pošta telefon vypne. Vratíme se z dovolené do bytu a aparát bude hluchý.“ „Nebude.“ „Bude, povídám.“ „Nebude. Sluchátko leží dobře, dívala jsem se.“ „Vytáhlas špunt z umyvadla?“ „Co máš zase se špuntem?“ „A z vany?“ „Aby nebyla hluchá?“ „Kdyby náhodou začala téct voda, aby měla kam odtékat.“ „Proč by najednou začala téct voda?“ „Říkám – kdyby.“ „Nějakým tlakem nebo tak.“ „Už jsem ti povídala, že jsem uzavřela hlavní přívod vody.“ „U studené i u teplé?“ „Na které záleží víc?“ „Na horké, pochopitelně.“ „Co je na tom pochopitelného?“ „Studená může sousedy jenom vyplavit. Horká navíc rozpálit.“ „Zavřela jsem obě vody. Ušetřím ti námahu: nenechala jsem zapnutou ani zehličku, ani televizi, jenom barometr. To snad nevdáš.“ „Nemusíš se hned rozčilovat. Jen se ptám, jestli zůstalo v bytě všechno v pořádku.“ „Byl jsi tam stejně jako já. Spíš by mě zajímalo, máš klíče od bytu? Zamykals přece.“ „Chceš mě snad zkoušet? Prosím. Počkej, kde je jenom...“ „Nemáš? To nemyslíš vážně! Podívej se ještě po kapsách.“ „Kam jsem je...“ „Určitě jsi je nechal trčet v zámku!“ „Myslíš?“ „Děsím se.“ „Neboj, nic se nemůže stát, i kdyby tam zůstaly. Zamкнуl jsem na dva západy.“